

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 21Co/14/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2222200197
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Brišková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:2222200197.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členiek senátu JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Bibiány Ťažiarovej v spore žalobcu: A. B., nar. XX.X.XXXX, trvalý pobyt C. D. XXX/XX, E. F., prechodne bytom G. D. X, H., zastúpeného advokátkou: JUDr. Jarmila Jonášová, Bajzova 1, Bratislava, proti žalovanej: Slovenská republika, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, Štúrova 2, Bratislava, IČO: 00 166 48, o náhradu nemajetkovej ujmy 17.100 eur, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda zo dňa 9. februára 2023 č. k. 8C/1/2022-128, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom druhom výroku (II.) o zamietnutí žaloby vo zvyšku a v treťom výroku (III.) o náhrade trov konania p o t v r d z u j e .

II. Žalovanej sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie prvým výrokom (I.) uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 6.498 eur; druhým výrokom (II.) vo zvyšku čo do zaplatenia 10.602 eur žalobu zamietol a tretím výrokom (III.) stranám konania náhradu trov konania nepriznal. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením čl. 17 ods. 1, 2, čl. 46 ods. 3 Ústavy SR (Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov), čl. 5 ods. 1, 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb. v znení neskorších protokolov), § 1 písm. a), § 3 ods. 1 písm. a), b), ods. 2, § 5 ods. 1, § 6 ods. 1, § 8 ods. 5 písm. b), ods. 6 písm. b), § 15 ods. 1, § 16 ods. 4, § 17 ods. 2, 3, 4 ZoZŠ (zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

2. Vecne zdôvodnil, že predmetom sporu je náhrada nemajetkovej ujmy za 171 dní väzby vo výške 100 eur za každý deň trvania väzby, z titulu nezákonného rozhodnutia o vzatí do väzby, na základe oslobodzujúceho rozsudku. Skonštatoval, že pre vznik zodpovednosti sa nevyžaduje, aby rozhodnutie o vzatí do väzby bolo pre nezákonnosť zrušené. Podstatné je, že poškodený na základe väzobného rozhodnutia väzbu skutočne vykonal a že mu v príčinnej súvislosti s tým vznikla škoda, pričom rozhodujúcou okolnosťou je spôsob skončenia (výsledok) trestného konania, ktorým je oslobodenie spod obžaloby. Otázka zavinenia je k vzniku zodpovednosti štátu za rozhodnutie o väzbe irelevantná.

3. Súd prvej inštancie ďalej dôvodil nespornými skutočnosťami, že žalobca bol po dobu 171 dní obmedzený na osobnej slobode v dôsledku rozhodnutia o vzatí do väzby a právoplatne oslobodený spod obžaloby, pretože nebolo preukázané, že sa stali skutky, pre ktoré bol žalobca stíhaný. Žalovaná netvrdila (a nebolo ani preukázané), že žalobca si väzobné stíhanie zapríčinil sám. Uplatnil si

nárok v rámci predbežného prejednávania veci u žalovanej, ktorá nevyhovela jeho žiadosti o náhradu nemajetkovej ujmy. Nárok bol uplatnený v zákonom stanovenej lehote.

4. Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že obmedzenie osobnej slobody samo o sebe predstavuje zásah do života každého jednotlivca, o to viac, ak dôjde k obmedzeniu osobnej slobody väzobným trestným stíhaním (v ústave na to špeciálne upravenom, s výraznými obmedzeniami, zákazmi, bez možnosti pracovného uplatnenia a slobodne čokoľvek urobiť). Samotná väzba tak spôsobuje ujmu na základných právach, na slobode a dôstojnosti, preto nepostačuje iba konštatovanie porušenia práva, ale je daný aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Žalobca popísal svoje pocity v súvislosti s výkonom väzby, ako stratu slobody, pocit krivdy, nezákonnosti a frustrácie z postupu justičných orgánov voči jeho osobe a ďalšie obmedzenia spojené s obmedzením na osobnej slobode, sústreďujúc sa aj na to, aby nekonal seba deštruktívne. Nezákonné väzobné stíhanie je závažným zásahom do základných ľudských práv, v dôsledku ktorého je treba objektívne tento zásah vyhodnotiť ako dôvodný z hľadiska vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej len „NS SR“, sp. zn. 4Cdo 125/2019). S poukazom na uvedené súd prvej inštancie dospel k záveru o danosti zákonných predpokladov vzniku nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy za rozhodnutie o väzbe.

5. Za primeranú a adekvátnu náhradu za jeden deň trvania väzby v roku 2014 považoval súd prvej inštancie 38 eur, teda za 171 dní väzby prislúchala žalobcovi suma 6.498 eur. Uvedená výška sa pohybuje na strednej hranici rozpätia priznávaného súdmi SR, ako i v životnou úrovňou porovnateľnom prostredí Českej republiky (napr. rozhodnutie NS ČR sp. zn. 30Cdo 2357/2010, rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25Co/5/2021, ktorým bola priznaná náhrada za deň väzby v roku 2011 vo výške 33 eur). Priznaná výška je v súlade aj so zákonným limitom v ustanovení § 17 ods. 4 ZoZŠ v spojení s § 12 ods. 2 ZOTČ (zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov do 31.3.2023), keďže neprekračuje maximálnu prípustnú výšku (minimálna mzda v roku 2014 predstavovala 352 eur, podľa Nariadenia vlády SR č. 321/2013 Z. z., jej 50-násobok bol 17.600 eur a 25-násobok 8.800 eur).

6. Súd prvej inštancie vyhodnotil žalobcove tvrdenie, že výšku nemajetkovej ujmy odôvodňoval svojou bezúhonnosťou, vysokoškolským vzdelaním lekára, ktorý sa dostal do prostredia, v ktorom nemal byť, v dôsledku čoho trestné stíhanie zasiahlo do jeho reputácie ako váženého lekára (celá jeho prax, pacienti sa dozvedeli, že ich dentista je stíhaný, čo prirodzene viedlo k strate dôvery). V uvedenom smere súd prvej inštancie poukázal na obsah trestného spisu, uznesenie o vzatí do väzby, zápisnicu o výsluchu žalobcu, z ktorých vyplývalo, že žalobca v rozhodnej dobe bol už trikrát trestne stíhaný a právoplatne odsúdený za úmyselné konania. Nemožno teda konštatovať, že v tom čase bolo možné hľadiť na neho ako na bezúhonného (rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn. 3T/194/2007 zo dňa 12.3.2008, právoplatný 5.10.2009, bol odsúdený za zločin nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 171 ods. 2 Trestného zákona, s uložením žalobcovi nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov; rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 30T/23/2012 zo dňa 22.5.2012, právoplatný rovnakého dňa, bol odsúdený za rovnaký zločin ako predchádzajúcim rozsudkom, za ktorý mu bol uložený podmienečný trest odňatia slobody v trvaní tri roky so skúšobnou dobou a probačným dohľadom do 22.5.2016, s obmedzením podrobiť sa sociálnemu výcviku a liečeniu závislosti od návykových látok, Trestným rozkazom Okresného súdu Pezinok sp. zn. 2T/209/2012 zo dňa 30.8.2012, právoplatným 14.6.2013, bol odsúdený za zločin zavlečenia do cudziny podľa § 187 ods. 1 Trestného zákona, pričom bolo upustené od uloženia súhrnného trestu). Žalobca nemal ukončené vysokoškolské vzdelanie, ako to tvrdí, nebol lekárom ako to vyplýva z jeho výsluchov, preto tvrdenie o zásahu do jeho reputácie lekára nebolo možné považovať za pravdivé. Neuviedol tiež akým spôsobom sa strata dôvery vo vzťahu dentista a pacienti prejavila (tvrdenia nekonkretizoval a nepreukázal dôkazmi).

7. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca opísal pocity poškodenia zdravia, nemal záujem tieto zverejňovať v záujme ochrany svojho povolania, po prepustení väzby mal riešiť srdcovo-cievne problémy (infarkt) a problémy s chrbticou, ktoré ho údajne obmedzujú vo výkone povolania doposiaľ. Bližšie poškodenie zdravia neuviedol a nepredložil (neoznačil) v tomto smere žiadne dôkazy. Z obsahu vyšetrovacieho spisu mal súd prvej inštancie preukázané, že žalobca utrpel infarkt ešte pred väzobným stíhaním a problémy s chrbticou nepreukázal. Bližšie nedefinoval ani problémy s finančným príjmom a s vyrovnaním strát (v akých sumách a aké konkrétne náklady boli za neho hradené, neuviedol o aké mzdové príjmy bol ukrátený, v akom rozsahu), a v tomto smere tiež nenavrhol ani neoznačil

žiadne dôkazy. Žalobca tak v konaní neunesol bremeno tvrdenia ako ani bremeno dôkazné, vo vzťahu k závažným, konkrétnym a reálnym zásahom do jednotlivých oblastí jeho života. V zostávajúcej časti (vo vzťahu k zostatku uplatňovanej náhrady nemajetkovej ujmy 10.602 eur) bola žaloba zamietnutá ako nedôvodná.

8. Rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil súd ustanovením § 255 ods. 1 CSP (Civilný sporový poriadok č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov), považujúc úspech strán sporu za vyrovnaný (žalobca bol úspešný v časti, v ktorej bolo žalobe vyhovené a žalovaná v časti, v ktorej bola žaloba zamietnutá). Napriek tomu, že v konaniach, v ktorých sa výška plnenia určuje voľnou úvahou, sa priznáva v zmysle ustálenej súdnej praxe náhrada trov konania v celom rozsahu aj čiastočne úspešnému žalobcovi, v posudzovanej veci podľa záveru súdu prvej inštancie nebol na takýto postup zákonný dôvod. Žalobca v konaní tvrdil závažné zásahy do jeho života, avšak tvrdené zásahy nezodpovedali skutočnosti, vyplývajúcej zo samotného výsluchu žalobcu v trestnom konaní a niektoré tvrdenia zostali len v rovine všeobecných tvrdení bez uvedenia konkrétnych zásahov, označenia či predloženia dôkazov. Nebolo by tak spravodlivé priznať čiastočne úspešnému žalobcovi náhradu trov konania, ak neniesol bremeno tvrdenia a bremeno dôkazov o konkrétnych zásahoch. Preto žiadnej zo strán neprislúchalo právo na náhradu trov konania.

9. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalobca, obsahovo namietajúc výlučne zamietajúcu časť napadnutého rozsudku (t. j. výrok II.), navrhujúc jeho zrušenie a vyhovieť žalobe v plnom rozsahu, ako i priznanie náhrady trov konania. Žalobca namietal, že pri rozhodovaní o väzbe boli predložené dôkazy o tom, že poškodená zavádza a ňou tvrdené skutočnosti sa nestali, pretože v označenom čase bol žalobca na odlišnom mieste ako uvádzala, no ani tieto priame dôkazy nepostačovali na odvrátenie väzobného opatrenia. Pokiaľ žalobca tvrdil svoju bezúhonnosť, mal za to, že z predchádzajúcich trestov sa osvedčil a má sa na neho podľa zákona hľadieť ako na netrestaného. Predovšetkým sa žalobca nestotožnil s výškou odškodnenia za jednej deň trvania väzby v roku 2014 vo výške 38 eur. V poslednom období sa stretáva s verejne dostupnými informáciami o rozhodnutiach súdov pri ukladaní náhradných trestov, za prípadné úmyselné nesplnenie úhrady peňažného trestu vo výškach rok odňatia slobody v prepočte 136 eur za deň obmedzenia osobnej slobody. V takýchto prípadoch sa rieši len hrozba straty slobody namiesto úhrady peňazí, čo je radikálne odlišné ako nezákonné obmedzenie osobnej slobody. V týchto prípadoch nikto nesleduje osobu a doterajší život odsúdeného, nerieši sa závažnosť následkov v súkromnom živote a spoločenskom uplatnení, vyčísluje sa len hodnota obmedzenia osobnej slobody. Aj z tohto dôvodu má žalobca za to, že ním požadovaných 100 eur za deň straty slobody je odôvodneným nárokom aj bez toho, aby dokladoval poškodenie zdravia či iné straty, ktoré utrpel a pociťuje v súvislosti s nezákonnou väzbou. Aj Ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 43/21 ocenil nezákonnú stratu osobnej slobody výrazne vyššou sumou (primerané finančné zadostučinenie pre sťažovateľa, ktorý bol vo výkone trestu o cca 2 dni dlhšie ako mal byť vo výške 100 eur/deň).

10. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu uviedla, že napadnutý rozsudok považuje za zákonný a výšku náhrady nemajetkovej ujmy určenej súdom označila za primeranú a v súlade so zákonom (§ 17 ods. 4 ZoZŠ). Odvolanie nie je preto dôvodné.

11. Žalobca v odvolacej replike zotrval na dôvodoch podaného odvolania. Rozhodnutie súdu prvej inštancie aj žalobca považuje za zákonné, v otázke dôvodnosti a oprávnenosti vzniknutého nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, no s výškou ohodnotenia ujmy sa nestotožňuje.

12. Žalovaná v odvolacej duplike zotrvala na svojom vyjadrení k odvolaniu čo do výšky nemajetkovej ujmy, ktorú považuje za primeranú a zákonnú.

13. Odvolací súd podľa § 34 CSP po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie obsahuje zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolaní (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

14. Odvolací súd sa stotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie, ktorý v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci a vecne správne rozhodol. Dospel k záveru, že nárok

žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o väzbe, v dôsledku jeho oslobodenia spod obžaloby (ktorá skutočnosť medzi stranami konania nebola sporná), je daný, no výšku požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vyhodnotil ako nepreukázanú.

15. Správne súd prvej inštancie vychádzal zo záverov ustálenej súdnej praxe, v zmysle ktorých pri hodnotení následkov neoprávneného držania vo väzbe v osobnostnej sfére poškodeného, je nutné vychádzať z toho, že samotné držanie vo väzbe má už z povahy veci negatívne dopady na slobodu pohybu, zasahuje do práva na súkromie a v tomto ohľade výkon väzby sám o sebe spôsobuje ujmu na základných právach, slobode a dôstojnosti dotknutej osoby, spôsobuje stres, neistotu, úzkosť a podobne. Obmedzuje možnosti kontaktu poškodenej osoby s rodinnými príslušníkmi a okolím, s čím súvisí porušenie aj ďalších práv (napr. práva na rodinný život, profesijný život jedinca, jeho spoločenskú povesť a česť; porov. napr. rozhodnutie NS ČR sp. zn. 30Co/2357/2010). Aj v prípade žalobcu držanie vo väzbe negatívne pôsobilo na jeho psychický stav a spôsobovalo negatívne prejavy, na ktoré žalobca poukazoval v konaní pred súdom prvej inštancie (porov. odsek 55 napadnutého rozsudku).

16. S poukazom na zákonom stanovené kritériá priznávania finančného odškodnenia nemajetkovej ujmy (podľa § 17 ods. 3 ZoZŠ výška nemajetkovej ujmy v peniazoch sa určuje s prihliadnutím najmä na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k nej došlo, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, ako i závažnosť následkov v jeho spoločenskom uplatnení), súd prvej inštancie dospel k záveru o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy vo výške predstavujúcej strednú hranicu rozpätia priznávaneho súdmi v Slovenskej republike, ako i súdmi v Českej republike (t.j. krajiny životnou úrovňou, ako i právnym poriadkom, blízkou prostrediu Slovenskej republiky), s odkazom na konkrétne rozhodnutia (napr. rozhodnutie NS ČR sp. zn. 30Cdo/2357/2010 zo dňa 23.7.2012 v rozmedzí od 20 eur do 60 eur za deň väzby, rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25Co/5/2021 zo dňa 24.11.2021, odvolacím súdom priznaná náhrada za jeden deň väzby v roku 2011 vo výške 33 eur). Považoval tak (bez preukázania vyššie uvedených tvrdení žalobcu, porov. odsek 6 a 7 tohto rozhodnutia odvolacieho súdu) za primerané a adekvátne odškodnenie za jeden deň trvania väzby v roku 2014 sumou 38 eur (t. j. za 171 dní väzby náhrada nemajetkovej ujmy predstavovala 6.498 eur), neprekračujúcej maximálne prípustnú výšku náhrady v zmysle odkazovacej normy § 17 odsek 4 ZoZŠ (50-násobok minimálnej mzdy 17 600 eur a 25-násobok minimálnej mzdy 8 800 eur).

17. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania tak dospel k správnym skutkovým zisteniam, zohľadňujúc vyššie uvedené zákonom stanovené kritériá priznávania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, keďže žalobca nepreukázal svoje tvrdenie, že rozhodnutím o väzbe bolo zasiahnuté do jeho bezúhonnej povesti, vysokoškolsky vzdelaného lekára, s dopadom aj na jeho profesijný život či zdravotný stav. Súd prvej inštancie dôvodne konštatoval, že v čase rozhodnutia o väzbe nebolo možné hľadiť na žalobcu ako na bezúhonnú osobu, s poukazom na nespornú skutočnosť odsúdenia za úmyselné protiprávne konanie (tromi právoplatnými súdnymi rozhodnutiami). Nemal ukončené vysokoškolské vzdelanie, v dôsledku čoho nevykonával prácu lekára a preto tvrdenie o uvedenom zásahu do jeho reputácie bezúhonného lekára nebolo možné považovať za pravdivé. Žalobca nepreukázal, že došlo k jeho kariérenmu úpadku, rozpadu rodinných vzťahov či zdravotným následkom (choroba či porucha, hospitalizácia a pod.), prípadne iným následkom hlbšej intenzity, ktoré by odôvodňovali priznanie náhrady ujmy vo vyššej sume, ako v prípade „bežných následkov“, ktoré netreba preukazovať (keďže samotná väzba predstavuje zásah do súkromného, rodinného, pracovného, sociálneho i osobného života, občianskej cti, dobrej povesti).

18. Nebolo preto možné stotožniť sa s odvolacou námietkou žalobcu, že žalobcom požadovaná suma 100 eur za deň väzby predstavuje odôvodnený nárok aj bez toho, aby preukazoval poškodenie zdravia či iné straty, ktoré utrpel a pociťoval v súvislosti s nezákonnou väzbou.

19. Odvolacia námietka žalobcu o potrebe posudzovania jeho osoby ako bezúhonnej a netrestanej, nebola dôvodná. V čase vzniku ujmy spôsobenej neoprávneným zásahom do osobnostných práv žalobcu, rozhodnutím o väzbe, žalobca svoju bezúhonnosť v uvedenom smere nepreukázal, pričom z hľadiska vytvorenej povesti osoby v jej okolí v rozhodnej dobe zásahu, tvrdená skutočnosť nebola významná.

20. Poukaz žalobcu v odvolaní na predloženie priamych dôkazov v trestnom konaní (čo tom, že skutočnosti uvádzané poškodeným subjektom sa nestali), ako i poukaz na záver oslobodzujúceho rozsudku (ktorým malo byť vyvrátené konštatovanie z rozhodnutia o vzatí do väzby, že by v čase trvania podmieneného odsúdenia spáchal úmyselnú trestnú činnosť), súviseli s nesporným základom nároku a viedli tak k vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy (v dôsledku oslobodenia spod obžaloby), ako i k preukázaniu negatívnej podmienky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy (nezavinenie väzby poškodeným).

21. Súd prvej inštancie pri riešení otázok odškodnenia väzby, náležite zdôvodnil a vyrovnal sa s relevantnými argumentmi účastníkov konania o primeranosti odškodnenia, aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných obdobných veciach. Úvaha súdu prvej inštancie sa tak opiera o konkrétne a preskúmateľné hľadiská (porov. R 13/2009).

22. Predovšetkým je potrebné uviesť, že stanoviť presnou sumou výšku náhrady nemajetkovej ujmy za deň či iné časové obdobie, výkonu väzby, vopred pre všetky prípady nie je možné, pretože primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy musí zohľadňovať vždy osobitné okolnosti prípadu, ktorých rozmanitosť nemožno vopred postihnúť. Rovnako tak nie je možné ani mechanicky prevziať závery rozhodovacej praxe súdov, berúc do úvahy aj limity v zmysle hmotnoprávných predpisov upravujúcich odškodnenie (porov. § 17 ods. 4 ZoZŠ).

23. Všeobecné súdy disponujú pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch širokou mierou uváženia a tieto úvahy nemožno limitovať mechanickým porovnávaním odškodňovania iných prípadov upravených v iných právnych normách. Nemohol preto obstať ani odvolací argument žalobcu poukazujúci na ekvivalent prepočtu peňažnej sumy za deň obmedzenia osobnej slobody v prípade úmyselného nesplnenia úhrady peňažného trestu. Možno súhlasiť so žalobcom, že ak sa v týchto prípadoch sa nesleduje osoba a doterajší život odsúdeného, nerieši sa závažnosť následkov v súkromnom živote a spoločenskom uplatnení osoby, sankcionuje sa úmyselné nesplnenie úhrady peňažného trestu. V prípadoch náhrady nemajetkovej ujmy podľa osobitného právneho predpisu (zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), upravujúceho objektívnu zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, však zákonodarca stanovil zákonné kritéria určovania výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, na ktoré bol povinný súd prihliadať a vyhodnocovať.

24. Ustanovenie čl. 5 ods. 5 Dohovoru pokiaľ ide o spôsob a rozsah odškodnenia uvedených prípadov, nestanovuje žiadne hľadiská, jeho ustanovenie teda obsahuje tzv. neurčitý právny pojem, ktorý vyžaduje aplikáciu tohto pojmu na konkrétne skutkové okolnosti prípadu a hodnotiace naplnenie (výklad) tohto pojmu vo svetle týchto skutkových okolností (porov. uznesenie NS SR sp. zn. 6Cdo 37/2012). Aplikáciu a výklad tohto neurčitého právneho pojmu vo svetle skutkových okolností je súd povinný vždy vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnáť sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia, aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, prejednávaných veciach obdobných veciach (napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 147/06 zo 6. decembra 2006 a na neho nadväzujúci rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 17. júla 2012 v prípade Winkler proti SR, uznesenie NS SR sp. zn. 6Cdo 37/2012, rozsudok Krajského súdu v Prešove z 3. februára 2016 sp. zn. 3Co 378/2015 za 28 dní výkonu väzby 1.000 eur, t.j. 35,71 eur denne, poukazujúc na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo 2357/2010, rozhodnutím NS SR sp. zn. 3Cdo 95/2016 bolo dovolanie odmietnuté).

25. V zmysle záverov Ústavného súdu SR (porov. napr. rozhodnutie III. ÚS 754/2016) bola konštatovaná potreba zohľadnenia osobitných okolností prípadu, aj s odkazom na rozhodovaciu prax v Českej republike, rozhodnutie NS ČR sp. zn. 30Cdo 2357/2010 a v ňom uvedenú komparáciu rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva a súdov iných štátov Európy, ktoré nepovažujú za neprimerané odškodnenie väzby vo výške 1.000 eur za mesiac jej trvania (t. j. 32,79 eur denne).

26. Výška peňažnej náhrady je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy, smerujúca k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú ujmu, ale i k požiadavke nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Vodiacim parametrom proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie. Rozhodujúcim je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu.

27. Nebol náležitý poukaz žalobcu v odvolaní na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 435/21 zo dňa 30. septembra 2021, ktorý sa týkal primeraného finančného zadostučinenia v dôsledku nezapočítania obmedzenia osobnej slobody v trvaní dvoch dní súdom, ktorému povinnosť započítať dobu zadržania vyplývala explicitne zo zákonnej úpravy, teda sa nejednalo o skutkovo ani právne obdobný prípad.

28. Odvolací súd podľa § 387 ods. 1 CSP rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej časti ako vecne správne potvrdil. Týkalo sa to aj rozhodnutia o náhrade trov konania, voči ktorému osobitné odvolacie námietky vznesené neboli. Súd prvej inštancie skonštatoval, že v konaniach, kde sa výška plnenia určuje voľnou úvahou, sa v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou priznáva náhrada trov konania v plnom rozsahu aj čiastočne úspešnej žalujúcej strane. V danom prípade však súd prvej inštancie nezhliadol zákonný dôvod na takéto rozhodnutie, keďže žalobca v konaní tvrdil závažné zásahy do jeho života, a to vo všetkých sférach, avšak niektoré tvrdené zásahy nezodpovedali preukázaným skutkovým zisteniam (v dôsledku čoho súd prvej inštancie uzavrel, že nebolo by spravodlivé v danom prípade priznať čiastočne úspešnému žalobcovi náhradu trov konania, ktorý neuniesol bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno o konkrétnych zásahoch, majúce za následok zamietnutie žaloby v zostávajúcej časti). Stranám konania preto náhrada trov konania priznaná nebola.

29. Z dôvodu, že žalovaná bola úspešná v odvolacom konaní, podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP, vznikol jej nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Vzhľadom k tomu, že žalovaná si náhradu trov v odvolacom konaní neuplatnila (z obsahu spisu vznik trov odvolacieho konania nevyplyval), odvolací súd rozhodol tak, že žalovanej sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.

30. Rozsudok prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.